

ACC. N:R. M. 6639: 1-20.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Hjertta Fagerström

Härad: Grummebo

Adress: Redgatan 4, Lund

Socken: Berg

Berättat av: Gemma Fagerström

Uppteckningsår: 1939

Född år 1879 i Berg, Korobösklä

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Engelska sjuken

Ullana K. 23

Hävan - älstan. Lid 1.

Likskewan " 1, 2, 3, 4, 5, 8,
10, 11, 12, 13

Horskeewan " 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
10, 11, 12

Vanliga skewan " 8, 9, 10, 11, 12

Smög - eller risgummor Lid. 18

Lytte " 19

Fallandesjukan " 20

ACC. N:R.

M. 6639:1.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Karl Fagerström

Härad:

Lunnarbo

Adress:

Bredgatan 4. Lund

Socken:

Duga

Berättat av:

Emma Fagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1899

i

Duga, Ronneby län

Den sjukdom, som
numera vanligen benämnes engelska
gynlay, kallades i ifrågavarande so-
cken skewan. Den kunde också jä-
murde namn av älstan, vilket
alltså innebär precis detsamma
som skewan.

Det fricksom följde slog
av skewan: ~~rot i den vatten~~ ^{traskewan} och dik-
skewan. Likskewan gikade sig,
som namnet säger, på så säu,
så den sjuke blev kolossalt
blek. Ögsyn blev stor och ut-
stående. Ibland det väte mer, än

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

K. 23

Skewan -
älstan

Likskewan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6639: 2.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjerfagerström
 Härad: Funnebo Adress: Riedgatan 4, Lund
 Socken: Deys Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1859 Född år 1879 i Deys, Konob. st.

²
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Red det skulle göra. Kvällen upp-
 stodo i hela leden. Den sjuke
 blev slak i kroppen och benen, så
 att han knappt kunde gå.
 Skulle han gå, krötes benen.
 Den sjuke blev kinkig och grimmig.
 De var grädda om alla slags
 skräck. Den sjuke sov dåligt
 och åt dåligt. De göt sym-
 tom på att det var fråga om
 skräck vid sjukdomsfall, var
 den omständligheten, att kväl-
 lan uppstodo i alla leden,
 och att sömnen och matlusten

Symptom
för alla slags
skräck.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6639 : 3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Engeström
 Härad: Junnersbo Adress: Bredgatan 4, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emma Engeström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1877 i Beja, Kronobergs län

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var dög.

Hoskeuan ansågs vara
 komma hos en vän, som modern
 hade, det näst i knäet, in-
 nan hon kunnit hörde det, och
 om någon då kom in i rum-
 met — o. k. klockan eller
 klockorna —. Modern skulle
 se, att de, sitta sig för att
 låta någon se barnet näst,
 innan hon hörde det. Skul-
 le hon övervakas av någon
 besökande, då barnet var na-
 ket, och hon ännu inte kunnit

Hoskeuan

Förbyggande
 åtgärd.

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Rege

Uppteckningsår: 1889

ACC. N:R.

M. 6639: 4.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Hjell Egentheim

Redgatan 4, Lund

Emma Fagerstöm

1879 i Rege, Ronöbiskops

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hörde det, skulle hon gerna
följa över det. Modern skulle
aldrig låta någon ~~(barn)~~ främ-
mande kyssa barnet. Mamma
hade berättat, att om samlig
föckom, under det barnet låg
i samma säng - ofta låg barnet
tillsammans med föräld-
erna - skulle barnet få
skruvar, enligt folket.
Likaledes skulle modern ald-
rig se till under känd-
skapet, då skulle barnet
få skruvar. Detta var en

Uppteckning
skruvar.Uppteckning
skruvar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6639: 5.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Engeström
 Härad: Timmerboda Adress: Siedgatan 4, Lund
 Socken: Rege Berättat av: Emme Engeström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Rege, Kronobergs län

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mycket svår sjukdom, som tillsammans med korskewan ansågs som den svåraste. Däremot betydde det ingenting, om modern tänkte på att ta i li-
ket eller töra vid det en-
ligt folkupfattningen.

Orsaken till denna brä-
da sly av skewan ligger av-
sätt i oförsiktighet från mordens
sida under hvar andra skedet, samt
sedan barnet föts. Likakewan
vårdades alltså av döda män-
iskor under det korskewan,

Orsaken till
skewan
h
korskewan

ACC. N:R. M. 6639:6.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gillen Fagerström
 Härad: Sunnebo Adress: Riedgatan 4, Sund
 Socken: Rege Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1889 i Rege, Ronöbo förs.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Som namnet antyder, är ^{s. k. hockvinnor} ~~hockvinnor~~
 hockvinnor.

Det fanns emellertid
 botemedel mot skewan. Vid
 hockewan betäffar, skulle man
 ta en liten bit av hockulens
 eller hockvinnans kläder, brän-
 na denna och ta asken och läg-
 ga i vatten. När asken sjun-
 kit till vatten, och vattnet var
 klart, skulle man ge barnet
 några droppar av vattnet ife-
 ga.

Men kunde man björ-

Botemedel
mot hockew-
an.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6639: 7

Landskap: Inländ Upptecknat av: Gjere Engeström
 Härad: Trumbo Adress: Diebgatan 4, Lund
 Socken: Berg Berättat av: Gjere Engeström
 Uppteckningsår: 1937 Född år 1899 i Berg, Monobup, län

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

da dit personen, som varit or-
 saken till sjukdomen, som han
 inte kom på annat sätt. När
 de så såg att — hade man här-
 kor på sig, tog man av dessa
 och satte ut i gräset — slut-
 te man passa på att slä-
 fet vatten i kasken eller
 — om han hade topplor — i
 topplor, utan en vedboende
 person, måste den vassa om
 det. Därför skulle man slä-
 det i en kopp och ta ut i
 topplor eller kaskor, så ge

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6639:8.

Landskap: Småland Upptecknat av: E. E. Fogelström
 Härad: Funbo Adress: Biedgatan 4, Lund
 Socken: Berga Ronovistå Berättat av: Emma Fogelström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Berga Ronovistå

8.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Barnet av detsamma. Sista skul-
 le vuxen tjuga för hustru-
 van.

Botemedlet mot hustru-
 van beströf där, att man skul-
 le skaffa en bra fin kyr-
 kogärd. Min moders min-
 nes, att man — — — — —. Så det
 i vaktet och gav barnet av
 detsamma.

Botemedel
mot hustru-
van

Så fanns den P. K. van-
 lya skåvan. Botemedlet, där-
 mot var, att man filade av
 bitt på en dömycket — där

Botemedel
mot vanliga
skåvan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6639:9.

Landskap: Småland

Upptecknat av: H. E. Fagerström

Härad: Sunnervik

Adress: Bredgatan 4, Lund

Socken: Perja

Berättat av: Emma Fagerström

Uppteckningsår: 1909

Född år 1878 i Perja, Monboisåsa

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för att ~~alla~~ människor av alla
typer och kategorier ta ju i den
att man vet inte, vem som
kan vara orsak till sjukdo-
men — och lägga det i vat-
ten och ge den sjuka vatt-
net. Det finns de, som ho-
änna döjs. Ännu för en
sektion i sedan gav en
s.k. klok gubbe, en mo-
der det händet, när hen-
nes barn var sjuk, som
min moder berättar mig.

För att förbygga sku-

Förbygga
afgård mot
skuren

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6639:10.

Landskap:

Småland

Uppptecknat av:

H. C. Fagertson

Härad:

Lännebo

Adress:

Siedgatan 4, Lund

Socken:

Bjerg

Berättat av:

Emma Fagertson

Upppteckningsår:

1937

Född år

1879 i Bjerg, Eleonorslän

10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fruntz de förtäggande åtgärder, som skulle vidtas, som framgår av det följande nämnda
 van, (buktad) deljunga sja, att
 barnet skulle ha påbörjat på
 hela ena armen, så fort de en
 klädd. I vocknad i det skul-
 le man knyte samma farsen,
 som klippes av från sjuke-
 de-män i de dyt på kvardet, som
 kvardbord i stället för kät- och i
 binda om dess arm. De
 gamle bodde blint på det-
 ta och använde sig av det
 och gävo även andra möd-
 en det rådet för sina barn.
 Fruntz de förtäggande näm-

Skriv endast på denna sida!

 Botemedel
 mot
 skruv

ACC. N.R. M. 6639: 11.

Landskap: Småland Upptecknat av: K. E. Fagerström
 Härad: Åmnebo Adress: Bredgatan 4, Lund
 Socken: Bejs Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Bejs, Kronobergs län

//
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

da brötemedlen mot skivan kan
 nämnas ännu ett. En liten
 pise av fint vitt tyg (1 dm), kop-
 sydd, ^{en} fylld av mjukt, — ord
 det var, visste man inte. Det
 var en ämne av spenselig-
 het. — skulle bindas upp
 på en ämne på bröst, så
 att den inte syntes — man vil-
 le nämligen inte att pisen
 skulle synas —. Men skulle
~~man~~ också bröst ha den
 på bröstet eller något annat
 ställe på kroppen kunde bli

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6639 : 12.

Landskap: Son äland Upptecknat av: Therese Engström
 Härad: Linnmår Adress: Redgatan 4, Lund
 Socken: Berg Berättat av: Emma Engström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Berg, Konnäs

12.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den, så att den, som sagt, inte
 syntes. Den påiset skulle be-
 net värgå - som det heter -
 både ny och gammal. Med ny-
 menas, när minen är ny, och
 när motsatsen. Men visste
 nämligen inte, vilken tid be-
 net för skuren.

Ben jag har följt nämnd,
 att ben från kyrkogården än-
 vändes som botemedel mot
 skuren. Men även kunde mull
 användas. Dock används ben som
 det sägast, så man kommit

Botemedel
mot sk-
skuren.

ACC. N:R

M. 6639 : 13.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hilse Lagerström

Härad:

Lunnerbo

Adress:

Rindögatan 4, Lund

Socken:

Bjerg

Berättat av:

Emma Lagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879 Bjerg, Munrobo, Småland

18,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till kyrkogården för att brän-
 na ben, skulle man säga
 för sig själv liksom frågade
 man den døde: Får jag ta
 det benet. Man skulle inte
 tala om det för någon, innan
 man givit benet av vattnet,
 var man lagt benet i fråga.
 Den som räddade smittkitt, att
 det inte skulle vara bra att
 ta något från kyrkogården, d. v. s.
 en blomma, ^{och att det var} man skulle befröja
 att man fick ta det.

Jag har också talat

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6639:14

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Herr Dagvickström

Härad:

Lunnebo

Adress:

Rindögatan 4, Lund

Socken:

Rysa

Berättat av:

Emma Dagvickström

Uppteckningsår:

1839

Född år

1879 i Rysa, Kronobergs län

1/4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om de färbbyggande åtgär-
den, som vidtoges mot sker-
van. Vad honskuran betyg-
gar, ha vi sett, hur modern
skulle akta sig att låta
någon fränling se barnet me-
ket utan genast köpa oöru-
det. Inom fränlingens steg
in i rummet så fick se barn-
et. Vidare skulle hon ald-
rig låta någon fränling kyssa
barnet. Ej heller skulle barnet
ligga i samma säng som
föälderna - vilket annars

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6639: 15.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Lagerström
 Härad: Timmerboda Adress: Bredgatan 4. Lund
 Socken: Berge Berättat av: Emma Lagerström
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1889 i Berge, Timmerboda

15.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var varit på den tiden - un-
 der framlägget. Vad är-
 skenan betäffar, ha vi sett,
 hur modern skulle, att vi
 för att se ik under hvar-
 deskapet. Om en förläggan-
 de atgård mot skivan om
 vidare pålbandet, som be-
 met skulle vara om latsen
 eller aumarna, eller om
 dylikt saknades fransar av
 silkekläde. Vad betemedel
 betäffar, ha vi sett, hu-
 usom harskewan ansigs bo-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6639 : 16.

Landskap:

Småland

Härad:

Lunnerbo

Socken:

Dyge

Uppteckningsår:

1839

Upptecknat av:

Herr Fogquist

Adress:

Rindögatan 4, Lund

Berättat av:

Emma Fogquist

Född år

1879 i Dyge, Ronneby län

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tas genom att en liten bit
av hockarens eller hockvinnans
kläder brändes, så att man ta-
des i vännen, så, sedan man
sympatiskt till botten, man gav
barnet några droppar av vän-
net. Eller en annat botnings-
sätt: ge barnet av vännen,
men först släp i dens hä-
ska eller kaffet, som va-
rit orsaken till sjukdomen,
utan att bedröjande man
det eller vetat om det. Vad
härskan behöfs, har det

ACC. N:R

M. 6639:17.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Kille Fagerström

Härad:

Timmerbo

Adress:

Redgatan 4, Lund

Socken:

Bege

Berättat av:

Emma Fagerström

Uppteckningsår:

1909

Född år

1889 i Bege, Monroblan

17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

framgick, att man skulle läg-
 ga ben, klistra på kyrko-
 gården, i vatten och ge be-
 net i detta ämne. Men även
 kunde ^{krässa} smull användas, fräst ben
 ansågs som det säkraste.
 Som bottenmedel mot skruvin kan
 framförts ämne ett: en liten
 påse, fylld av ett ämne av
 ejendommig lukt, bunden på
 ena ämnen på benet eller hån-
 gande ned på bröstet eller
 på något annat ställe av kroppen,
 skulle brenna i både ny och gammal.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6639: 18.

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Egerström
 Härad: Ämnebo Adress: Ödögatan 4, Lund
 Socken: Reya Berättat av: Emma Egerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Reya, Ronneby län

18.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Remediet mot den vanliga skewan,
 är att vara: noga den yu-
 ke i vatten, och man lät det
 från en mycket ofyllede.

Men det fanns också de, som
 kallades Smöj- eller Mäggumma.
 De ansågos kunna, som det het-
 te, smöja bort skewan. De an-
 vände något som de smöjde be-
 ret i lederna ^{och på ryggen} med. Men vid
 de använde, visste man inte.

Att det fanns så k. klo-
 ka gumma, som ansågos kun-
 na bota skewan, är ett fall.

Botemedel
mot skewan:
Smöj- eller
Mäggumma.

ACC. N:R

M. 6639: 19.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjelle Egerström

Härad:

Lunnerbo

Adress:

Riedgatan 4, Lund

Socken:

Ryga

Berättat av:

Emma Egerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1891 i Ryga, Konradstam

som här ha intresserat i Skol-
gårderna, efter ~~min~~ min moder
delgivit mig, ^{en del} som jag sin-
skilt skall behandla i mine
uppteckningar.

Jag har också talat
om, att denna påse, som bar-
net skulle bära, skulle bäras
på, som det hette på den
tiden, både ny och gammal - det
sistnämnda lika med nedan.
Samma om förhållandet, när
s. k. lyte skulle bötas. Det
skulle ske på både ny och gammal.

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lyte

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6639: 20.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjerle Lagerström
 Härad: Åmmerbo Adress: Redgatan 4, Lund
 Socken: Reya Berättat av: Emma Lagerström
 Uppteckningsår: 1909 Född år 1879 i Reya, Monro:slä

40
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Man bodde ut förs-
 te gången en barn fick fallen-
 desjuka (allergiska anfall), ab-
 te barnets alla kläder, som
 det hade på sig vid tillfället
 i friga, beäms upps. Då skul-
 le inte barnet få sjukdomen
 mer.

Fallande-
sjukan

Skriv endast på denna sida!